

Handleiding Catechisatiemethode Leer mij

12-14 jaar – deel 2

Versie 2017-2018

Inhoudsopgave

Handleiding.....	1
Inleiding.....	3
17. Eén heilige, algemene, Christelijke Kerk.....	5
18. Vergeving van de zonde.....	8
19. Wederopstanding van het lichaam.....	12
20. Het eeuwige leven.....	14
21. De kerk – kerkdienst.....	18
22. De kerk – kerkgeschiedenis.....	22
23. De kerk – zending en evangelisatie.....	27
24. Rechtvaardigmaking.....	30
25. De sacramenten – inleiding.....	32
26. De sacramenten – De Heilige Doop.....	34
27. De sacramenten – Het Heilig Avondmaal.....	36
28. De sleutels van het hemelrijk.....	38
29. De bekering.....	40
30. Gods geboden – inleiding.....	42
31. Eerste gebod – God is de enige God.....	44
32. Tweede gebod – God is niet af te beelden.....	46

Inleiding

HHJO

Voor u ligt een handleidingdeel van de HHJO catechisatiemethode 'Leer mij'. Deze catechisatiemethode is ontstaan vanuit de behoefte aan een goede, didactisch verantwoorde en Schriftgetrouwe catechisatiemethode, die bruikbaar is binnen de breedte van de Hersteld Hervormde Kerk. Vanuit de betrokkenheid op de jeugd van onze kerk en de gevoelde noodzaak om helder en Bijbelgetrouw catecheseonderwijs aan hen te geven, heeft de HHJO het initiatief genomen om een nieuwe catechesemethode te laten ontwikkelen.

Het uitgangspunt van deze methode is de Heidelbergse Catechismus. Aan de hand van de drieslag geloof, gebod en gebed, die ook in de Heidelbergse Catechismus gehanteerd wordt, wordt in deze methode de geloofsleer behandeld. Voor een optimaal leerrendement is ervoor gekozen om de drieslag geloof, gebod en gebod elke drie jaar te herhalen. In de eerste drie jaar wordt de basis gelegd. De volgende cycli van drie jaar brengen verdieping aan.

Catechese richt zich op alle jongeren. Hier vallen ook de jongeren onder, die moeilijk leren. Bij het schrijven deze methode is ervoor gekozen om te schrijven op VMBO-niveau. Hiermee is deze methode toegankelijk voor de meeste catechisanten. Waar nodig kan de catecheet in zijn uitleg nog eenvoudiger uitleggen of juist verdieping aanbrengen, al naar gelang de behoefte van de groep die hij voor zich heeft.

Leerdoelen

Elk hoofdstuk in het werkboekje begint met de leerdoelen van dit hoofdstuk. Deze leerdoelen bepalen de focus van de les. In deze handleiding zijn bij elk hoofdstuk vragen opgenomen die na afloop van de catechisatieles gesteld kunnen worden om te toetsen in hoeverre de leerdoelen van de les behaald zijn.

De leerdoelen zijn op hoofd-, hart- en handenniveau geformuleerd:

- Het leerdoel op hoofdniveau gaat om kennis. Wat moet een jongere *weten* na deze catechisatieles?
- Het leerdoel op hartniveau gaat om geïnternaliseerde kennis. Wat moet een jongere zich na deze catechisatieles *beseffen*?
- Het leerdoel op handenniveau gaat om praktische kennis. Wat moet een jongere *kunnen* met de informatie die hij vanuit deze catechisatieles aangereikt gekregen heeft?

Door leerdoelen op hoofd-, hart- en handenniveau te definiëren proberen we de geloofsleer zo dicht mogelijk bij de catechisant te brengen. Deze methode wil niet alleen bereiken dat er kennis in de hoofden van jongeren komt, maar wil hen ook aan het nadenken zetten over de betekenis voor hun eigen hart en leven. Met als doel dat zij de verkregen kennis ook in hun dagelijks leven gebruiken.

Het formuleren van leerdoelen op hoofd-, hart- en handenniveau kan de indruk van maakbaarheid wekken. Dat is heel nadrukkelijk niet de bedoeling. Ten diepste worden alleen het hoofd, het hart en de handen bereikt, wanneer de Heilige Geest in de catechisant werkt en zijn of haar hart vernieuwt. In de catechese zijn we diep afhankelijk van Zijn werk. Tegelijkertijd mogen we in de hoop op en de verwachting van Zijn werk de middelen gebruiken om het hoofd, het hart en de handen van de catechisant te bereiken.

Leeropdracht

Elk hoofdstuk kent twee leeropdrachten. De ene leeropdracht betreft een vraag en antwoord uit de Heidelbergse Catechismus. De moeilijke woorden staan naast de vraag en het antwoord. De andere leeropdracht betreft een Bijbeltekst. Het is aan de catecheet om te kiezen welke leeropdracht hij laat leren. Hierbij kan het niveau van de groep meegewogen worden.

Catecheten die catechisanten graag vragen laten maken als huiswerk, kunnen daarvoor de verwerkingsvragen gebruiken die bij elk hoofdstuk zijn toegevoegd. Dit geeft de mogelijkheid om te toetsen of de catechisanten de stof van afgelopen week goed begrepen hebben en waar nodig kunnen onduidelijke punten nog verder uitgelegd worden. Het is ook mogelijk om de verwerkingsvragen in de catechisatieles te behandelen.

Reageren

Er is bewust gekozen om de handleiding bij deze catechesemethode digitaal aan te bieden. Dit biedt de mogelijkheid om de handleiding uit te breiden en te verbeteren. Heeft u een goede aanvulling op de handleiding, bijvoorbeeld een goed voorbeeld, een verwerkingsopdracht, een verhaal, een literatuurtip, of iets anders? Laat het ons weten, zodat wij dit mee kunnen nemen wanneer de handleiding bijgewerkt wordt. U kunt uw reactie sturen naar secretariaat@hhjo.nl.

17. Eén heilige, algemene, Christelijke Kerk

Toelichting bij dit hoofdstuk

In dit hoofdstuk wordt niet ingegaan op de kerkgeschiedenis die geleid heeft tot de totstandkoming van de Hersteld Hervormde Kerk. Dit kan beter in een hogere leeftijdsgroep behandeld worden. Catecheten die hier wel bij stil willen staan, kunnen gebruik maken van de lesbrief, die bij het Kerkelijk Bureau te verkrijgen is.

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet dat er een verschil is tussen de kerk als instituut (organisatie) en de Kerk als lichaam van Christus.

Hart – beseffen

Ik beseef dat Jezus Christus nog altijd bezig is mensen aan Zijn Kerk toe te voegen en dat het voor mij noodzakelijk is een levend lidmaat te zijn.

Handen – kunnen

Ik kan kenmerken van een levend lidmaat opnoemen.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 133:1:

Ai ziet, hoe goed, hoe lieflijk is 't, dat zonen
Van 't zelfde huis, als broeders, samen wonen,
Daar 't liefdevuur niet wordt verdoofd;
't Is als de zalf op 's Hogepriesters hoofd,
De zalf, waarmee hij is aan God gewijd,
Die door haar reuk het hart verblijdt.

Binnenkomer

Behandel de binnenkomer uit het werkboekje. Laat de catechisanten nadenken over de vraag : Hoeveel soorten kerkgenootschappen zijn er in Nederland? Antwoord: 648 soorten kerken. Praat met de catechistanten door over de vraag waarom zij denken dat we zo veel kerken hebben en hoe dit is ontstaan. Dit is een mooie brug naar de volgende opdracht waarin de kern van het geloof aan bod komt en daarmee de verschillen worden onderverdeeld in twee categorieën: verschillen behoren wel of niet tot de kern van het geloof.

Alternatieve binnenkomeer

Binnen de kerk bestaan veel verschillende meningen en opvattingen over het geloof.

Noem drie meningen (of opvattingen/regels) over het geloof die volgens de Bijbel wel tot de kern van het geloof horen.

-
-
-

Noem drie meningen (of opvattingen/regels) over het geloof die volgens de Bijbel niet tot de kern van het geloof horen.

-
-
-

Door de catechisanten de opdracht te geven na te denken over de kern van het christelijk geloof, gaan ze gaandeweg ook beseffen dat Gods Kerk niet aan een kerk gebonden zit, maar dwars door tijden, plaatsen en kerkmuren heen gebouwd wordt. Hierover kan nog verder worden doorgepraat bij verwerkingsvraag 1.

Opties:

- Laat jongeren de opdracht in groepjes van twee bespreken. Geef hen hier twee tot drie minuten de tijd voor en vraag drie groepjes naar hun bevindingen. Vraag daarna of er nog anderen zijn met niet genoemde aspecten.
- Laat de jongeren de opdracht voor zichzelf maken en vraag daarna naar hun bevindingen.
- Maak twee woordwebben op het bord. Eén met 'meningen die tot de kern van het geloof horen' en één met 'meningen die niet tot de kern van het geloof horen'. Laat de jongeren om de beurt (of wie wil) op het bord iets toevoegen aan één van de woordwebben.

Bijbelstudie

Een sprekende tekst uit 1 Korinthe 12. Vele ledematen maken één lichaam, zo ook met het Lichaam van Christus. Elk deel van je lichaam is anders, maar ze kunnen niet zonder elkaar bestaan. Een mooi perspectief om de les mee in te gaan: hoewel wij er een verscheurde kerk van maken met vele verschillen, bouwt God Zijn Kerk juist van allemaal verschillende mensen.

Begrippen

Levend lidmaat

Lid en ledemaat, hierbij kan worden teruggerepen op de Bijbelstudie, waar gelezen is van het Lichaam van Christus. Een levend lidmaat wordt op deze manier misschien ook duidelijker: een ledemaat van Christus Lichaam kan niet dood zijn.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat is de kerk als instituut (organisatie)?
2. Wat is de Kerk als lichaam van Christus?

Leerdoel hart – beseffen

1. Waarom is het voor jou noodzakelijk om een levend lidmaat te zijn?
2. Ben jij een levend lidmaat of een dood lidmaat?

Leerdoel handen – kunnen

1. Wat is een levend lidmaat?
2. Wat zijn kenmerken van een levend lidmaat?
3. Wat is een dood lidmaat?
4. Wat zijn kenmerken van een dood lidmaat?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

18. Vergeving van de zonde

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet dat de Bijbel leert dat God rechtvaardig en genadig is.

Hart – beseffen

Ik beseef dat ik vergeving nodig heb en dat deze vergeving bij Christus te verkrijgen is.

Handen – kunnen

Ik kan in mijn gebed mijn zonden concreet tegenover God benoemen.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 32:1:

Welzalig hij, wiens zonden zijn vergeven;
Die van de straf voor eeuwig is ontheven;
Wiens wanbedrijf, waardoor hij was bekleet,
Voor 't heilig oog des HEEREN is bedekt.
Welzalig is de mens, wien 't mag gebeuren,
Dat God naar recht hem niet wil schuldig keuren,
En die in't vroom en ongeveinsd gemoed,
Geen snood bedrog, maar blank' oprechtheid voedt.

Of Ps. 103:6:

Zo hoog Zijn troon moog' boven d' aarde wezen,
Zo groot is ook voor allen, die Hem vrezen,
De gunst, waarmee Hij hen wil gadeslaan;
Zo ver het west verwijderd is van 't oosten,
Zo ver heeft Hij, om onze ziel te troosten,
Van ons de schuld en zonden weggedaan.

Alternatieve binnenkomer

Optie 1

Bespreek in tweetallen: Welke dingen zou jij *nooit* vergeven? Schrijf deze op.

Denk aan:

- Iemand heeft een aanslag gepleegd door een bom te laten ontploffen, waarbij je moeder omkwam.
- Je ouders hebben je huisdier verkocht, zonder dat jij dat wilde of ervan af wist.
- Je vriendin heeft gemene dingen over jou gezegd in de groepsapp.

Geef 5 minuten voor de bespreking in tweetallen. Bespreek plenair de uitkomsten. Vraag niet alleen wat ze opgeschreven hebben, maar ook wáárom deze dingen onvergeeflijk zijn.

1. Maak vervolgens de koppeling met Matth. 18:21-35.
2. Leg uit waarom wij moeten vergeven door de link te leggen met het Gebed des Heeren: Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren.

- a. Leg hierbij de link naar de vergeving van de zonden door God. Als God onze zonden, die veel meer en erger zijn, dan onze naasten ons aangedaan hebben, wil vergeven, hoeveel te meer moeten wij onze naasten vergeven.
- b. Benadruk ook dat God ons wil leren vergeven, ook al is dat soms moeilijk.
- c. Benadruk dat vergeven alleen kan, wanneer de ander berouw toont en om vergeving vraagt.

Let op: Hou er rekening mee dat het kan voorkomen dat jongeren verschrikkelijke dingen hebben meegemaakt, zoals mishandeling of misbruik. Ook al worden deze dingen niet genoemd, deze jongeren luisteren wel mee. Laat daarom 2c niet weg en toon pastorale invoelendheid. Soms is vergeven heel erg moeilijk, zo niet onmogelijk.

Optie 2

Een binnenkomee waarmee direct afgestoken kan worden naar de diepte. Stel de vraag: Wat is nodig om vergeving van God te krijgen? Wat moet je doen als je wilt dat God je zonden vergeeft?

1. Laat één van de jongeren de antwoorden op het bord schrijven.
2. Bespreek de antwoorden.
3. Noem de kern van wat nodig is om vergeving van God te ontvangen en stel de vraag: Als je dat doet, ben je dan zalig? Ben je dan een kind van God en voor eeuwig behouden? Het bespreken hiervan geeft de mogelijkheid om het onderwerp dicht bij het hart van de jongeren te brengen.

Begrippen

Algemeen

Een lastig thema: vergeving. In het dagelijks leven kunnen allemaal kleine dingen voorvallen waarvoor je elkaar vergeeft (het vuil niet aan straat gezet, iets vergeten bij de boodschappen etc.). Tegelijk kunnen er op dit gebied diepe wonden zijn, door bijvoorbeeld seksueel misbruik of mishandeling. Vergeving wordt dan een heel stuk minder vanzelfsprekend...

Het blijft makkelijk een wijzende vinger naar een ander uit te steken, maar in deze les moet het persoonlijk worden. Al pas je nog zo netjes op, je hebt vergeving bij God nodig, want je bent door en door zonde. En toch is vergeving bij de Heere, om Jezus' wil... een bekende woordgroep aan het einde van een gebed. Juist bij een thema als 'vergeving van zonde' wordt de betekenis van deze woorden zo duidelijk.

Strijd tussen oude en nieuwe mens

In dit hoofdstuk wordt de strijd tussen de oude en de nieuwe mens niet behandeld. Dit komt in hoofdstuk 29 (boekje 3) aan de orde.

Vergeving

Zie voor meer uitleg en verdieping ds. W. Pieters, *Uw enige troost*, les 17. Hierin komt ook het bevindelijke aspect aan de orde.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 – Wat is vergeven?

Nodig voor elke jongere:

- Papier
- Potlood
- Gum

1. Geef de opdracht om een lijstje te maken met dingen die ze de afgelopen week fout gedaan hebben. Geef hiervoor 5 minuten.
2. Deel vervolgens de gummen uit en geef op de opdracht alles wat opgeschreven is uit te gummen.
3. Stel de vraag: Is je blaadje nu leeg?
4. Maak vervolgens de toepassing: Op dat blaadje papier blijft zichtbaar dat je er wat op geschreven hebt. Ook al heb je het uitgegumd, toch kun je zien dat er wat op geschreven is. Als de Heere vergeeft is dat niet zo. Als Hij vergeeft dan zijn de zonden 100% weg. Daar is niets meer van terug te vinden.
5. Jij hebt zojuist een paar zonden opgeschreven en uitgegumd. Alle zonden die je niet hebt opgeschreven, zijn ook niet uitgegumd. Misschien ben je wel zonden vergeten om op te schrijven. Of misschien heb je wel een zonde achtergehouden. Die was zo erg, daar schaam je je zo voor, dat je die maar niet opgeschreven heeft. De Heere wil ons *al* onze zonden vergeven. Daarom mogen we al onze zonden aan Hem belijden. Dan wil Hij ze uitgummen: vergeven. Ja, zo groot is Zijn genade, dat Hij zelfs de zonden die wij al vergeten zijn, wil uitgummen.

Optie 2 – Wat is vergeven?

Nodig:

- 1 dik stuk hout
- 1 hamer
- Spijkers
- Tang om de spijkers eruit te trekken

Stel dat elke zonde een spijker is.

1. Roep 1 jongere naar voren en laat hem een aantal spijkers in het hout slaan (niet helemaal erin!)
2. Roep een andere jongere en vraag die om de spijkers uit het hout te trekken.
3. Maak de toepassing: Zo is het nu met de vergeving van de zonden. Met elke zonde slaan wij als het ware een spijker in het hout. Vergeving wil zeggen dat de Heere onze zonden weghaalt, net zoals je spijkers uit het hout trekt. Aan het einde hou je een lege plank over.
4. Stel de vraag: Waarom gaat dit voorbeeld mank? Behandel vervolgens de toepassing van bovenstaande alternatieve verwerkingsopdracht (optie 1), stap 4 en verder.

Optie 3 – Vergeven kost wat

Nodig voor elke jongere:

- Twee post-it briefjes
- Een pen

1. Maak 2 kolommen op het bord. Schrijf daarboven een 1 en een 2.
2. Stel de vraag: Wat is jouw meest kostbare bezit? Schrijf dit op een post-it en zet er een 1 boven.
3. Stel vervolgens de vraag: Wat is jouw op 1 na kostbaarste bezit? Schrijf dit op een post-it en zet er een 2 boven.
4. Laat de jongeren naar voren komen en hun briefje op het bord plakken. De briefjes met een 1 erboven in de kolom op het bord met een 1 erboven, de briefjes met een 2 erop in de kolom waarboven een 2 staat.

5. Toepassing: Stel nu dat iemand datgene, wat je op het briefje met een 2 erboven hebt opgeschreven, van je steelt of kapot maakt. Dan wordt je erg verdrietig en erg boos. Zeker als je ziet dat iemand dat expres doet.
6. Stel je nu voor dat degene die dat expres kapot gemaakt heeft naar je toe komt en je om vergeving vraagt. En dat, om hem of haar te vergeven, je datgene wat je op je 1^e briefje hebt opgeschreven moet opofferen. Datgene, wat je het meest waardevol vind. Zou je dat doen?
7. Dat is wat de Heere gedaan heeft. Als wij zondigen zijn we net als diegene, die wat er op jouw briefje 2 staat expres kapot maakt. De Heere heeft alle reden om boos daarop te zijn. Maar nog voordat er iemand naar Hem toekwam om Hem om vergeving te vragen, heeft Hij het meest kostbare wat Hij had gegeven om vergeving te bewerken.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Welke twee eigenschappen kenmerken God?
2. Wat betekent het dat God rechtvaardig is?
3. Wat betekent het dat God genadig is?

Leerdoel hart – beseffen

1. Waarom heb je vergeving nodig?
2. Bij Wie is deze vergeving te verkrijgen?

Leerdoel handen – kunnen

1. Opdracht om mee naar huis te nemen: Neem vanavond, als je gaat bidden, eerst de tijd om na te denken over de zonden die je vandaag gedaan hebt. Schrijf deze op. Belijd ze één voor één aan de Heere in het gebed en vraag Hem om vergeving ervoor.

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

Literatuur

Boeken

- Ds. W. Pieters, *Uw enige troost*, hoofdstuk 17: Vergeving & verzoening; rechtvaardiging en haar weldaden.

Links

- <http://abcvanhetgeloof.nl/wij-geloven/verlossing>

19. Wederopstanding van het lichaam

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet dat mijn lichaam en ziel weer samen één worden na de wederkomst.

Hart – beseffen

Ik beseef dat het lichaam bij de wederkomst weer opgewekt wordt.

Handen – kunnen

Ik kan uitleggen waarom niet alleen mijn ziel, maar ook mijn lichaam een eeuwige vernieuwing nodig heeft.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. :

Alternatieve binnenkomer

Optie 1 – Isaac Newton en de opstanding van het lichaam

Spottend liep een student langs de begraafplaats toen hij aan zijn docent vroeg: 'geloven christenen dit nu echt? Wilt u mij vertellen dat degenen die hier begraven liggen weer op zullen staan? Ze zijn stof geworden, het is onmogelijk!'. Zijn docent, de bekende natuurkundige Isaac Newton, kwam er later op terug in de collegezaal. Hij had een grote bak zand vermengd met metaalkorrels neergezet. Zonder iets te zeggen hield hij een grote magneet boven de bak en alle metaalkorrels vlogen tegen de magneet aan. 'Zo zal het zijn op de grote dag als Jezus Christus terugkomt, dan zullen alle lichamen weer opstaan', zei Newton.

Dit verhaal is niet uit een schriftelijke bron, maar via mondeling overlevering; het is enigszins vrij verteld.

Opties:

- Laat jongeren in groepjes van twee nadenken over hoe zij zouden reageren op de klasgenoot die in het werkboek staat beschreven bij 'Binnenkomer'. Geef hen hier twee tot drie minuten de tijd voor en laat twee of drie groepjes vertellen wat zij zouden zeggen tegen hun klasgenoot.
- Vertel de binnenkomer vervolgens zoals die hierboven beschreven staat.
- Vraag de catechisanten hoe zij denken dat de wederkomst eruit zal zien.

Optie 2 – Vragen en stellingen

Ga de vragen één voor één langs. Laat de jongeren hun hand omhoog steken als ze het antwoord op de vraag weten. Laat de jongeren in groepjes van 2 à 3 deze stelling in 3 minuten met elkaar bespreken. Bespreek daarna gezamenlijk de meningen van de jongeren.

Vragen

1. Kunnen alleen gelovigen een vernieuwd lichaam krijgen op de Oordeelsdag?
2. Wat zal er gebeuren met de mensen die nog aarde leven als Jezus terugkomt?
3. Als je nu sterft, slaapt je ziel dan tot Jezus terugkomt?
4. Zullen de gelovigen een lichaam krijgen dat aan Jezus gelijk is?

Antwoorden:

1. Niet waar
2. Die zullen in één moment een vernieuwd lichaam krijgen.
3. Zieleslaap; Niet waar!
4. Waar

Stellingen:

1. Nadenken over de vernieuwing van het lichaam is niet nodig, want dat gebeurt toch pas als je sterft!

Voor een groep met een hoger opleidingsniveau raden wij aan om de zin na de komma weg te halen, omdat ze dit steuntje in de rug niet nodig hebben.

Bijbelstudie

Er is nog veel meer te zeggen over dit gedeelte, maar vanwege de moeilijkheid van het hoofdstuk is er gekozen voor een duidelijke focus. De kern is dat een ieder veranderd zal worden, tot onsterfelijkheid en dat de dood overwonnen zal zijn. Dit, omdat de Heere Jezus Christus de Eersteling is Die het al volbracht heeft.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Laat de jongeren in groepjes van 2 à 3 personen een Bijbeltekst opzoeken die gaat over de wederopstanding van het lichaam en laat ze dit in eigen woorden uitleggen aan de hand van de context van het Bijbelgedeelte.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat is het verschil tussen je ziel en je lichaam?

Leerdoel hart – beseffen

1. Hoe zal jij er bij de opstanding uitzien?
2. Zie jij uit naar de dag dat je Jezus zult ontmoeten? Waarom wel/niet?

Leerdoel handen – kunnen

1. Waarom moet je ziel vernieuwd worden?
2. Waarom moet je lichaam vernieuwd worden?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

20. Het eeuwige leven

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet dat ik in dit leven op reis ben naar de eeuwigheid.

Hart – beseffen

Ik beseef dat als ik Christus toebehoor ik voor eeuwig met Hem gelukkig zal zijn, maar als ik Hem niet toebehoor ik voor eeuwig verloren zal gaan.

Handen – kunnen

Ik denk regelmatig na over de eeuwigheid.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 73:14:

Wie, ver van U, de weelde zoekt,
Vergaat eerlang en wordt vervloekt;
Gij roeit hen uit, die afhoereren
En U den trotsen nek toekeren;
Maar 't is mij goed, mijn zaligst lot,
Nabij te wezen bij mijn God;
'k Vertrouw op Hem geheel en al,
Den HEER, Wiens werk ik roemen zal.

Of Ps. 49:6:

Men denkt niet meer aan hun verleden staat,
Wijl al hun glans met hen in 't graf vergaat;
Maar na den dood is 't leven mij bereid;
God neemt mij op in Zijne heerlijkheid.
Vreest hem dan niet, die grote schatten heeft,
Wiens machtig huis in eer en aanzien leeft;
Want hij zal niets in 't sterven met zich dragen;
Zijn naam, zijn roem, 't ligt al terneer geslagen.

Alternatieve binnenkomer

Optie 1 – Het touw

Vertel, bij voorkeur met behulp van een echt touw, het volgende voorbeeld. Je kunt dit voorbeeld ook gebruiken als afsluiter.

Je zou het menselijke leven kunnen vergelijken met een heel lang touw. Probeer het maar voor je te zien. Een touw waarvan ik hier het uiteinde in mijn hand heb en wat van hier doorloopt naar de gang, en zo, via de gang, doorloopt naar tot aan de buitendeur. En als je het touw volgt, naar buiten toe, dan gaat het eindeloos verder. Een touw wat eindeloos lang is.

Ziet je het voor je? Nu, dan pak ik in gedachten een rode stift en dan kleur ik aan het begin van het touw een heel klein stukje in. Rood. Ziet je het voor je? Een enorm lang, wit touw, zonder einde, waarvan de eerste paar centimeter rood gekleurd is. Een enorm lang touw, wit, waarvan de eerste paar centimeter rood gekleurd is.

Dat touw is je leven. Het begint op de dag dat je geboren bent en het gaat voor eeuwig door. En dat kleine stukje aan het begin, dat we rood gekleurd hebben? Dat is je leven op aarde. Een paar tientallen jaren hier op aarde, dat kleine rode stukje, en vervolgens de rest van het touw, wat eindeloos doorgaat. De rest van je leven.

En nu zijn er mensen, ook onder jullie misschien wel, die alleen maar bezig zijn met dat hele kleine rode stukje aan het begin van het touw. Daar ben je vol mee. En je zegt: Ik kan niet wachten tot ik hier ben. En je gaat een centimeter verder op dat rode stukje. En als ik hier ben dan ga ik mijn eerste auto kopen. En als ik hier ben, hoop ik getrouwd te zijn. En als ik hier ben, dan hoop ik een goede baan te hebben. En hier ...

Ik ga hard werken. En sparen. En als ik dan goed mijn best gedaan heb dan kan ik écht genieten van dit stukje hier. En je wijst naar de laatste centimeter van dat rode stukje, aan het begin van het touw. Vol van dat kleine rode stukje, aan het begin van het touw. Je wilt dit nog doen en dat bereiken en daar heen gaan en daar mee bezig zijn. Allemaal in dat kleine rode stukje aan het begin van het touw. Daar ben je vol van. Daar leef je voor. Als ik het in dit stukje maar fijn heb.

En de rest van het touw dan? Na dat kleine rode stukje gaat het touw eindeloos door. Na dat kleine rode stukje, die jaren hier op aarde, volgen oneindig veel jaren in de eeuwigheid. En nu zegt de Bijbel dat hoe ik leef in dit kleine rode stukje, dit leven nu, bepaalt hoe het zal zijn in al die jaren in de eeuwigheid.

Wees eens eerlijk. Waar leef je voor? Leef jij voor dat kleine stukje aan het begin van het touw? Het leven nu? Als ik in dit kleine, rode stukje maar gelukkig ben? Als ik daar maar kan genieten van alles wat ik leuk vindt? Als ik daarin maar kan doen wat ik zelf wil? Leef ik voor dat kleine, rode stukje, aan het begin van het touw? Of leef ik voor wat er komt ná dat kleine rode stukje touw? Dat lange, witte stuk touw, waar geen einde aan komt.

De eeuwigheid. Voor welke toekomst leeft u?¹

¹ Licht aangepast citaat uit de preek van ds. S.T. Lagendijk over Zondag 22 van de Heidelbergse Catechismus, gehouden in HHG Zwartebroek-Terschuur. Het voorbeeld is afkomstig van Francis Chan en is te vinden op de Youtubepagina van geloofstoerusting.

Optie 2 – Nog mooier dan ik dacht

Er was eens een jongeman, William, die een ongeluk kreeg toen hij 10 jaar oud was. Hij raakte blind. Toch kon hij studeren en kreeg een relatie met een jongedame. Twee weken voor de bruiloft onderging William een riskante operatie aan zijn ogen. Als de operatie zou slagen, zou hij weer kunnen zien. Maar er was grote kans dat de operatie zou mislukken, en dan zou hij heel zijn leven blind blijven. Het verband moest er twee weken op blijven. Toen de bruiloft gekomen was, zat iedereen klaar in de kerk. Zijn toekomstige vrouw werd naar binnen gebracht en ging voor William staan. Het grote moment brak aan: zou hij weer kunnen zien? Het verband ging eraf. De spanning steeg, het publiek hield haar adem in. William stond oog in oog met zijn bruid en riep: 'je bent nog mooier dan ik me ooit had kunnen indenken!' Zo zal het zijn, als die grote bruiloft komt, en wij oog in oog zullen staan met de Heere Jezus!²

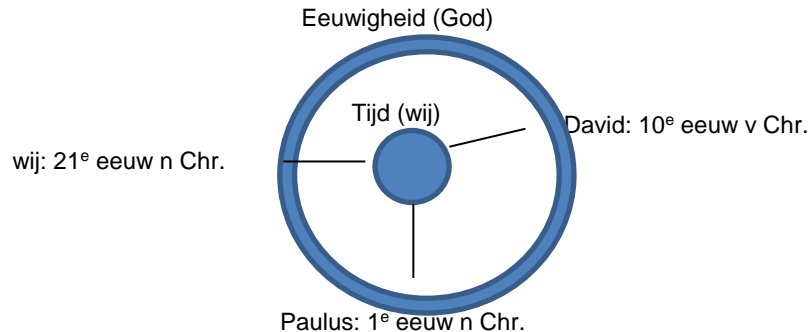
Opties:

- Laat jongeren in groepjes van twee nadenken over hoe zij zouden reageren op de klasgenoot die in het werkboek staat beschreven bij 'Binnenkomer'. Geef hen hier twee tot drie minuten de tijd voor en laat twee of drie groepjes vertellen wat zij zouden zeggen tegen hun klasgenoot.
- Vertel de binnenkomer vervolgens zoals die hierboven beschreven staat.
- Vraag de catechisanten hoe zij denken dat de ontmoeting met Jezus eruit zal zien.

Begrippen

Extra uitleg

Het kan voor jongeren (en ouderen) erg abstract zijn, de eeuwigheid. Nu zal dit alsnog zo blijven na de gegeven opdracht, maar het laat de verhouding tussen de tijd en de eeuwigheid wel goed zien.

Laat de jongeren in groepjes van 2 à 3 personen 3 voorbeelden bedenken van hoe je de eeuwigheid zou kunnen omschrijven. Denk bijvoorbeeld aan:

- Voor ons zijn de zandkorrels niet te tellen. Als je bedenkt dat één zandkorrel staat voor één jaar duurt dit oneindig. Maar dan nog komt er aan het aantal zandkorrels op aarde een einde, maar in de eeuwigheid zal dit niet zo zijn. Dit voorbeeld kan ook gegeven worden aan de hand van sterren.

² Dit fictieve verhaal is afkomstig uit P.G. Ryken, *Loving Jesus More*.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat wordt er bedoeld met het reizen naar de eeuwigheid?

Leerdoel hart – beseffen

1. Welke toekomst wacht er na ons leven?

Leerdoel handen – kunnen

1. Sluit af met het voorbeeld van het touw (alternatieve binnenkomeer, optie 1), of grijp erop terug als dit voorbeeld eerder in de les gebruikt is. Geef de jongeren mee: Waar leef jij voor? Kijk niet alleen naar dit rode stukje hier, maar denk ook na over dat oneindig lange witte stuk wat erna komt.

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

21. De kerk – kerkdienst

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet wat er voor, tijdens en na een kerkdienst plaatsvindt.

Hart – beseffen

Ik beseef waarom het zo belangrijk is om de kerkdiensten bij te wonen.

Handen – kunnen

Ik kan aan mijn vrienden/vriendinnen uitleggen waarom ik naar de kerk ga.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 122:1:

Ik ben verblijd, wanneer men mij
Godvruchtig opwekt: "Zie, wij staan
Gereed, om naar Gods huis te gaan;
Kom, ga met ons en doe als wij."
Jeruzalem, dat ik bemin,
Wij treden uwe poorten in;
Daar staan, o Godsstad, onze voeten.
Jeruzalem is wèl gebouwd,
Wel saâmgevoegd: wie haar beschouwt,
Zal haar voor 's Bouwheers kunstwerk groeten.

Binnenkomer

De 21 antwoorden die Van Ruler geeft op de vraag: Waarom zou ik naar de kerk gaan?, zijn: Om een kans op bekering te lopen (1), om een gewoonte vol te houden (2), om een traditie vol te houden (3), om de existentie – het bestaan – ten volle te beleven (4), om de arbeid van de lofprijzing te volbrengen (5), om het bijschrift bij het plaatje te lezen (6), om de wereld voor te dragen (7), om m'n bestaan tot op de bodem te doorgronden (8), om het heil te ontvangen (9), om tot het licht te komen (10), om in de gemeenschap ingelijfd te worden (11), om in het openbaar het geloof te belijden (12), om mijn bijdrage aan de gemeente te leveren (13), om (eventueel) een ambt te dragen (14), om de zin van de zondag te verwerkelijken (15), om het kerkelijk jaar mee te maken (16), om rust te vinden (17), om gesticht te worden (18), om weer op toonhoogte te komen (19), om wegwijz gemaakt te worden (20), om de verlossing van de wereld te vieren (21).³

De 30 antwoorden die Laurens Snoek in zijn boek geeft, zijn: het is een Bijbelse opdracht (1), je ouders zien je graag in de kerk (2), het is een zaak van vreugde (3), het is een vorm van Christus navolgen (4), in de kerk gebeuren grootse dingen (5), de kerk is een bijzonder gebouw (6), de bouw van de kerk is van eeuwigheidsbelang (7), de kerk is de werkplaats van de Heilige Geest (8), de kerk is de marktplaats van het Evangelie (9), de kerk is je moeder (10), naar de kerk gaan is knielen voor je Vader (11), naar de kerk gaan is buigen voor je Heere (12), de kerk is een lichaam waar jij deel van uitmaakt (13), de kerk is het lichaam van Christus (14), in de kerk ontvang je de zegen van God (15), in de kerk hoor je Gods Woord verkondigen (16), in de kerk hoor je de dwaasheid van de prediking (17), in de kerk zie je de bediening van de Heilige Doop (18), in de kerk zie je bediening van het Heilig Avondmaal (19), in de kerk worden de

³ A.A. van Ruler, *Waarom zou ik naar de kerk gaan?* Nijkerk: G.F. Callenbach N.V., 1972.

ambten bediend (20), in de kerk ben je samen met de gemeente (21), in de kerk bid je samen met de gemeente (22), in de kerk geef je ten behoeve van je behoeftige naaste (23), de kerk is de plek van het ene nodige (24), in de kerk zit je aan de voeten van Christus (25), in de kerk hoor je over het leven met God (26), de kerk is de beste plaats om God te danken (27), de kerk is de plaats van broederliefde (28), naar de kerk gaan is een getuigenis voor medemensen (29), in de kerk laat God Zich ontmoeten (30).⁴

In de binnenkomer worden twee boeken genoemd die respectievelijk eenentwintig en dertig antwoorden geven op de vraag: Waarom zou ik naar de kerk gaan? Hoeveel antwoorden hebben de catechisanten op deze vraag? Door dit te inventariseren komt er waarschijnlijk al heel wat voorbij waar de inhoud van de les bij aansluit. Probeer de redenen te inventariseren. Sommige vallen onder de noemer 'persoonlijk', bijvoorbeeld de noodzaak van bekering, bemoediging, vertroosting, etc. Andere vallen onder de noemer 'samen', bijvoorbeeld samen God loven, gemeente-zijn.

Ook zullen er catechisanten zijn die negatieve redenen aanvoeren waarom zij naar de kerk gaan. Deze informatie geeft aan waar deze jongeren 'zitten' en op welke manier er bij hen aangesloten kan worden.

De 'orde van dienst'

Geef de catechisanten eerst 5 minuten de tijd om de 'orde van dienst' voor zichzelf op te schrijven. Daarna plenair de 'orde van dienst' op bijvoorbeeld een flipover schrijven, door de catechisanten om de beurt een 'onderdeel' te laten noemen. Als u hen bevraagt op wat de voorganger en wat de gemeente doet, leg er dan de nadruk op dat luisteren een actieve zaak is. Luisteren is niet het ene oor in en het andere uit, maar heilbegerig uitzien naar de werkelijkheid die de Heere toezegt. Als de dominee zijn best doet om ook voor jou te preken, is het niet eerlijk als jij niet je best doet om te luisteren.

Laat de jongeren ook noteren wat het doel is van elk onderdeel van de eredienst. Waarom doen we wat we doen?

Geef ook enige aandacht aan de vraag wat de kerkenraad en voorganger voor en na de dienst in de consistorie doen. Voor veel catechisanten is het een eyeopener dat hier met gebed begonnen en geëindigd wordt.

Bijbelstudie

Afhankelijk van de groepsgrootte kan ervoor worden gekozen de vragen bij het Bijbelgedeelte plenair of eerste in groepjes te bespreken.

Extra vragen

Naast de vragen in het werkboekje kunnen ook de volgende vragen nog besproken worden:

1. Welke voorbeelden uit de Bijbel ken je, waar blijkt dat het geloof uit het horen van het Woord van God is?
2. Romeinen 10:17 stelt dat het geloof uit het gehoor van het Woord van God is. 1 Korinthe 1:21 spreekt over 'de dwaasheid van de prediking'. Wat betekent dit?
3. Welke beloften staan er in Jesaja 55:10-11 en Mattheüs 18:20 met betrekking tot het naar de kerk gaan?

Verwerkingsopdracht

Laat een of twee catechisanten vraag 1 ook letterlijk oefenen. Vraag een catechisant om de rol van een niet-christelijke vriend(in), buurjongen/-meisje op zich te nemen, en vraag een andere catechisant aan hem of haar uit te leggen waarom hij/zij naar de kerk gaat.

⁴ Laurens Snoek, *Waarom zou ik...naar de kerk gaan?* Houten: Den Hertog B.V., 2013.

Eventueel kan de volgende werkvorm gebruikt worden:

Een catechisant legt aan een andere catechisant, die de rol van niet-christelijke vriend(in), of andere relatie, op zich heeft genomen, uit waarom hij/zij naar de kerk gaat. Andere catechisanten mogen de rol van uitlegger overnemen. Zodra de uitlegger door een andere catechisant op de schouder getikt wordt, neemt diegene zijn/haar plek in en neemt het gesprek over.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 – Om een preek te horen hoef ik niet naar de kerk

Stelling: 'Aangezien het geloof uit het gehoor is, kan ik net zo goed thuis naar de kerkdienst luisteren in plaats van naar de kerk te gaan.'

Deze stelling kunt u als volgt bespreken:

Doeners

Iedere catechisant krijgt even de tijd om te bedenken of hij/zij het wel of niet eens is met deze stelling, en waarom. Vervolgens worden de argumenten uitgewisseld in tweetallen. De catecheet vraagt daarna aan enkele catechisanten wat er uitgekomen is, en vraagt anderen daarop te reageren.

Denkers

Laat de catechisanten eerst kenbaar maken of ze het met deze stelling eens zijn of niet. Geef vervolgens aan degenen die het er mee eens zijn de opdracht om tegenargumenten te bedenken, en aan de tegenstanders de opdracht om argumenten voor te bedenken. Daarna vindt er uitwisseling van argumenten plaats. In de bespreking kunnen o.a. 1 Korinthe 12:12vv en Efeze 4:1-16 betrokken worden.

Optie 2

De zondag staat in het teken van de kerkgang. Spreek met de catechisanten door over hoe dit doorwerkt in de rest van de zondag en van de week. Betrek hierbij ook het slot van antwoord 103 van de Heidelbergse catechismus: *'ten andere dat ik al de dagen van mijn leven van mijn boze werken rust, de Heere door Zijn Geest in mij laat werken en zo de eeuwige sabbat in de leven aanvange'*.

Alternatieve opzet van de avond

Omdat het een redelijk theoretisch onderwerp kan zijn, is het een idee om na de opening van de avond een andere insteek te kiezen. Begin met samen op een rij te zetten wie er allemaal betrokken zijn bij de eredienst: de organist, de voorganger, de ouderling van dienst, de overige ouderlingen, de diakenen, misschien ook kerkvoogden en notabelen, de gemeenteleden, de koster. Wat is de taak van elk van hen? Wat is het doel van hun 'bijdrage'? Vervolgens legt u de link met de vier doelen van de eredienst volgens de catechismus. Daarna volgt de Bijbelstudie en als verwerking de invulling van orde van dienst, de 'bijdrage' van voorganger en gemeente en het doel.

Vervolgens de spits naar de jongeren als groep en de individuele jongere. De jongeren zijn de toekomst van de gemeente. Kunnen ze zich voorstellen dat ze over een aantal jaren een van de functies in de gemeente vervullen? Wat is daarvoor nodig? Hoe beantwoordt de orde van dienst aan zijn doel voor jou persoonlijk? Welk appel doet deze orde van dienst op jouw hart?

Verdieping

Het geloof is uit het gehoor.

In de prediking van Zijn Woord roept God eenieder die het hoort tot geloof en bekering. Er kan in dit verband doorgesproken worden over de in- en uitwendige roeping. Leg bij de bespreking hiervan uit, dat de uitwendige roeping niet minder dan de inwendige roeping een daad van God is. Wij komen niet vrijblijvend onder de verkondiging van het Evangelie!

Onze taak t.o.v. Israël

N.a.v. Bijbelstudie uit Romeinen 10: 'Wie heeft onze prediking geloofd?' Israël heeft het Evangelie als eerste gehoord, maar is niet gehoorzaam geweest (Rom. 10:16). Toch heeft de Heere Israël daarom niet afgeschreven. Het Evangelie is wel naar de heidenen gegaan (Rom. 10:21), om Israël jaloers te maken. Hier ligt een grote opdracht voor christenen uit de heidenen t.o.v. Israël, dat Gods volk is en blijft.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Schrijf stap voor stap op hoe de kerkdienst verloopt.

Leerdoel hart – beseffen

1. Waarom is het belangrijk om de kerkdienst bij te wonen?

Leerdoel handen – kunnen

1. Waarom ga je naar de kerk?
2. Hoe zou je dat aan je vrienden uitleggen?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

Literatuur

- A.A. van Ruler, *Waarom zou ik naar de kerk gaan?* Nijkerk: G.F. Callenbach N.V., 1972.
- Laurens Snoek, *Waarom zou ik...naar de kerk gaan?* Houten: Den Hertog B.V., 2013.

22. De kerk – kerkgeschiedenis

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet waarom het belangrijk is iets te weten van de geschiedenis van de kerk.

Hart – beseffen

Ik beseef dat ik iets van de kerkgeschiedenis moet weten om Gods leiding in het verleden te zien en ook voor het heden te vertrouwen dat God Zijn Kerk bewaart.

Handen – kunnen

Ik kan uitleggen waarom kennis van kerkgeschiedenis kan helpen om antwoorden te vinden op allerlei vragen die nu in de kerk spelen.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 77:7:

'k Zal gedenken, hoe voor dezen
Ons de HEER heeft gunst bewezen;
'k Zal de wond'ren gadeslaan,
Die Gij hebt van ouds gedaan;
'k Zal nauwkeurig op Uw werken
En derzelver uitkomst merken;
En, in plaats van bitt're klacht,
Daarvan spreken dag en nacht.

Alternatieve binnenkomer

Optie 1 – Staan op schouders van reuzen

Isaac Newton is een bekende wetenschapper uit de 17^e eeuw . Hij is onder andere beroemd geworden door zijn beschrijving van de zwaartekracht. Minder bekend is, dat Newton christen was. Hij zei bijvoorbeeld: 'Al mijn ontdekkingen zijn gedaan als antwoorden op mijn gebed'. Een andere bekende uitspraak van Newton is: 'Als ik verder heb gezien dan anderen, komt dat doordat ik op de schouders van reuzen stond'. Hiermee bedoelde hij, dat hij zijn ontdekkingen nooit had kunnen doen zonder de kennis en kunde van mensen die voor hem geleefd hadden. In deze les gaat het over kerkgeschiedenis. We denken daarover na, omdat we op de schouders staan van christenen die voor ons leefden. Wat zij van en over God leerden, mogen wij vandaag de dag dankbaar gebruiken en doorgeven aan een nieuwe generatie.

Optie 2 – Mijn levensgeschiedenis

Sommige catechisanten hebben bij deze opdracht misschien even een 'zetje in de rug' nodig. Dit geeft de mogelijkheid om als catecheet hier iets van jezelf te laten zien. Nodig 1 of 2 catechisanten uit (als de situatie veilig genoeg is om dat te doen) om aan de hand van hun antwoorden iets over zichzelf te vertellen. Probeer de link te leggen naar het zien van Gods hand en Zijn leiding in hun én uw leven.

Optie 3 – Woordweb kerkgeschiedenis

Maak eventueel eerst een woordweb met elkaar: waar denk je aan bij kerkgeschiedenis?

Misschien dat catechisanten vooral aan de verhalen over martelaars denken, dan kan ingebracht worden of het in het verleden niet ook over vragen / thema's ging. Kerkgeschiedenis laat zien dat over veel actuele vragen al is nagedacht, wij (catechisanten) zijn niet de eersten die daarover nadenken. De vragen zijn vaak al lang geleden een keer gesteld. Het kan troost geven dat hun zoektocht niet uniek is.

Voorbeelden hiervan zijn wellicht voor de doelgroep nog een beetje buiten hun belevingswereld: maar vragen over de onfeilbaarheid van Gods Woord is van alle tijden. Een ander actueel thema, (maar speelt soms minder bij 12-, 13- en 14-jarigen) is bijvoorbeeld de discussie over de kinderdoop en volwassendoop. In de vroege kerk zijn die vragen ook al overdacht.

Optie 4 – De geschiedenis is nodig om het heden te begrijpen

Stel dat de catechisanten geboren zouden zijn diep in het Amazoneregenwoud in Zuid-Amerika, ver weg van de moderne wereld. Als 12-/13-jarige komen ze van de een op de andere dag in een stad of dorp in Nederland terecht. Ze hebben geen idee welk land dit is, waar de gewoontes en tradities in dit land/deze plaats vandaan komen. Het is net de tijd van 27 april, 4 en 5 mei. 's Zondags bezoeken ze kerkdienst van de hersteld hervormde gemeente ter plaatse. Ze vallen van de ene verbazing in de andere. Hoe komt dit? Probeer aansluitend bij de antwoorden die de catechisanten geven, uit te leggen dat wij zonder kennis van onze (familie)geschiedenis, vaderlandse en wereldgeschiedenis heel veel zaken niet zouden kunnen begrijpen en plaatsen. Zo is het ook met de kerkgeschiedenis. Kennis hiervan hebben wij nodig om vandaag de dag christen te zijn. Want ook voor de kerkgeschiedenis geldt: de geschiedenis herhaalt zich. En: 'wie de geschiedenis niet kent, moet hem overdoen'.

Begrippen

Kerkgeschiedenis

Vanaf wanneer is er een Kerk of kerk? Het is goed om bij dit kopje uit te leggen dat de Kerk met een hoofdletter er is vanaf het begin van de wereld. De christelijke kerk bestaat sinds de Pinksterdag.

Het nut van de kerkgeschiedenis

In het werkboekje staat onder dit kopje de zin: "Als we zien dat God in alle tijden Zijn Kerk bijeenbrengt, bestuurt en onderhoudt, geeft dat troost in het heden en vertrouwen voor de toekomst". Leg deze zin uit voor de catechisanten. Leg de gebruikte termen uit:

- Bijeenbrengen
- Besturen
- Onderhouden
- Troost voor het heden
- Vertrouwen voor de toekomst

Alternatieve verwerkingsopdrachten

Optie 1 – De context van belijdenisgeschriften

Deze verwerkingsopdracht is met name geschikt voor denkers en minder voor doeners.

Over wat de kerk op grond van Gods Woord gelooft en belijdt, en om dwalingen te weerleggen heeft de kerk zich vaak uitgesproken in geloofsbelijdenissen.

Verdeel de catechisanten in groepjes. Geef ieder groepje een (deel van een) belijdenisgeschrift. Bijvoorbeeld: de geloofsbelijdenis van Athanasius, vraag en antwoord 80 van de Heidelbergse catechismus, art. 1-5 van hoofdstuk 1 van de Dordtse Leerregels, art. 15 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis. Ieder groepje gaat aan de slag met de volgende vragen:

1. Wat zegt/belijdt de kerk hier?
2. Welke dwaling(en) weerlegt zij in deze belijdenis?
3. Wat heeft deze belijdenis de kerk van nu te zeggen?

Probeer in de nabespreking steeds de link naar de actualiteit te leggen.

Voor 'denkers' is het eventueel een optie om een artikel uit de Westminster Confession of Faith en/of vraag en antwoord uit de Westminster Larger (of Shorter) Catechism te nemen. Deze zijn in Nederlandse vertaling beschikbaar via: <http://www.kerkrecht.nl/sites/default/files/Westminster%20Confessie.pdf>

Het is dan wel van belang om kort iets over de ontstaansgeschiedenis van deze belijdenisgeschriften te vertellen, en de relatie met de belijdenisgeschriften van 'onze' kerk.

Optie 2 – De Bijbel en kerkgeschiedenis

Laat de catechisanten nadenken over het belang / nut van de kerkgeschiedenis. Laat hen daarvoor in groepjes de volgende teksten opzoeken. Laat hen in eigen woorden weergeven wat dit betekent voor het omgaan met de kerkgeschiedenis. Bespreek daarna wat elk groepje heeft gevonden.

Joël 1:2-3

2 Hoort dit, gij oudsten! en neemt ter oren, alle inwoners des lands! Is dit geschied in uw dagen, of ook in de dagen uwer vaderen? 3 Vertelt uw kinderen daarvan, en laat het uw kinderen hun kinderen vertellen, en derzelve kinderen aan een ander geslacht.

Deut. 32: 6 en 7

6 Zult gij dit den HEERE vergelden, gij, dwaas en onwijs volk! Is Hij niet uw Vader, Die u verkregen, Die u gemaakt en u bevestigd heeft? 7 Gedenk aan de dagen van ouds; merk op de jaren van elk geslacht; vraag uw vader, die zal het u bekend maken, uw ouden, en zij zullen het u zeggen.

Psalm 78:2-7

2 Ik zal mijn mond opendoen met spreuken; ik zal verborgenheden overvloediglijk uitstorten, van ouds her; 3 Die wij gehoord hebben en weten ze, en onze vaders ons verteld hebben. 4 Wij zullen het niet verbergen voor hun kinderen, voor het navolgende geslacht, vertellende de loffelijkheden des HEEREN, en Zijn sterkheid, en Zijn wonderen, die Hij gedaan heeft. 5 Want Hij heeft een getuigenis opgericht in Jakob, en een wet gesteld in Israël; die Hij onzen vaderen geboden heeft, dat zij ze hun kinderen zouden bekend maken; 6 Opdat het navolgende geslacht die weten zou, de kinderen, die geboren zouden worden; en zouden opstaan, en vertellen ze hun kinderen; 7 En dat zij hun hoop op God zouden stellen, en Gods daden niet vergeten, maar Zijn geboden bewaren;

Er staat:

1. Dat we Gods daden moeten doorvertellen aan de volgende generaties.
2. Dat we de grote daden van de Heere niet moeten te verbergen voor het volgende geslacht.

3. Dat de volgende generatie hun hoop op God moet stellen, en Gods daden niet moet vergeten, maar Zijn geboden bewaren.”

Dat is het grootste nut van het doorgeven van de verhalen uit de kerkgeschiedenis. De Heere heeft ons wat te zeggen met de weg die Hij met Zijn volk en met Zijn kerk gegaan is.

Optie 3 – Extra verwerkingsvragen

1. Bespreek de betekenis van de volgende uitspraak van dr. Henk Bakker, een bekende kerkhistoricus: *Wij hebben de kerkgeschiedenis nodig om onszelf tussen haakjes te zetten (onzelf klein houden).*

Toelichting: Als je kijkt naar de grote kerkgeschiedenis, tweeduizend jaar christelijke kerkgeschiedenis, dan leer je te relativiseren. Kerkgeschiedenis helpt om jezelf en de onderlinge verschillen tussen geloofsgemeenschappen niet te groot te maken.

2. Trek een verticale lijn in het midden van het bord. Schrijf boven het linkervlak eens, boven het rechtervlak oneens. Laat de catechisanten reageren op de volgende stelling door een post-it te plakken: *Je kunt nooit genoeg aandacht besteden aan de kerkgeschiedenis.*⁵

Kerkgeschiedenis is belangrijk maar alleen oog hebben voor de geschiedenis is niet goed: nog belangrijker is het om naar de toekomst te kijken: Hij gisteren en heden Dezelfde, en in der eeuwigheid We worden daarom worden we niet alleen geroepen Gods machtige daden uit het verleden te kennen en te duiden, maar ook oog te hebben voor Zijn handelen in het heden en in de toekomst. Den Heere regeert en bestuurt alles. Hij werkt wonderlijk. Hij is Dezelfde en gaat door met Zijn werk. Hij is niet alleen de Alfa, maar ook de Oméga, Die gezegd heeft: 'Zie, Ik maak alle dingen nieuw.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Waarom is kerkgeschiedenis belangrijk?

Leerdoel hart – beseffen

1. Wat leert de kerkgeschiedenis ons over Gods leiding?
2. Wat heeft leert Gods leiding uit het verleden ons voor de toekomst?

Leerdoel handen – kunnen

1. Hoe kan kerkgeschiedenis ons helpen om antwoorden te vinden op vragen die nu in de kerk spelen?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

Literatuur

⁵N.a.v interview met ds. Messenmaker.

- DRS Magazine, april 2016, interview met ds. Messmaker over het belang van kerkgeschiedenis.
<http://www.drs-online.nl/docsnw/DRS%20April%202016%20pagina%2010-13%20-%20Verkenning.pdf>

23. De kerk – zending en evangelisatie

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet wat zending en evangelisatie inhouden en waarom christenen zich hiervoor inzetten.

Hart – beseffen

Ik beseef dat zending en evangelisatie een opdracht voor alle christenen is.

Handen – kunnen

Ik kan in eigen woorden vertellen wat het Evangelie van Jezus Christus inhoudt.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 87:3 en 4:

De Filistijn, de Tyriër, de Moren,
Zijn binnen u, o Godsstad, voortgebracht;
Van Sion zal het blijde nageslacht
Haast zeggen: "Deez' en die is daar geboren".

God zal ze zelf bevestigen en schragen,
En op Zijn rol, waar Hij de volken schrijft,
Hen tellen, als in Isrel ingelijfd,
En doen den naam van Sions kind'ren dragen.

Eventueel kan de Psalm gebruikt worden om de vraag te stellen bij welk vers wij horen: vers 3 (de heidenen) of vers 4 (Israël, waarin de volken ingelijfd worden).

Alternatieve binnenkomer

Optie 1 – Wat vinden buurtbewoners

U kunt de binnenkomer uit het werkboekje ook écht in praktijk brengen door de jongeren in twee- of drietallen bij enkele buurtbewoners navraag te laten doen naar hun bevindingen van de kerk.

Optie 2 – Filmpje *Waarom zending*

Als u de beschikking heeft over een beamer kunt u het thema van dit hoofdstuk introduceren met het filmpje 'Waarom zending?'. U kunt deze vinden op www.youtube.com. Zoek op 'Waarom zending' en kies het filmpje met de titel 'Waarom Zending – Verloren (John Piper)'. De directe link naar dit filmpje is: <https://www.youtube.com/watch?v=003vA09uYOk>.

Vragen

Laat de catechisanten vraag 1 oefenen. Dit kan heel goed in tweetallen. Vraag daarna welke zaken er door catechisanten genoemd zijn en hoe zij dit vonden. Spreek door over manieren om kort en krachtig te vertellen wat het Evangelie van Jezus Christus inhoudt.

Verwijs bij het bespreken van deze vraag naar www.zien-en-geloven.nl, de evangelisatiewebsite die uitgaat van de HHK. Noem ook de Vakantie Bijbel Week (VBW), als de gemeente die organiseert, als een manier om het evangelie te verspreiden.

Het is de overweging waard om een woordeloos boek samen te stellen of te bestellen bij Ikeg (<http://ikeg.nl/wat-wij-doen/materialen>). Met de kleuren goud – zwart – rood – wit – groen wordt het Evangelie uitgelegd: God en de hemel (gouden kleur); Zonde (donkere bladzijde); Het bloed van Jezus Christus (rode bladzijde); Verzoend met God (witte bladzijde); Groeien in Christus (groene bladzijde). Eventueel krijgt elke catechisant een klein woordeloos boekje mee, zodat hij / zij dit als evangelisatiemateriaal kan gebruiken.

Als er bij de bespreking van vraag 5 realiseerbare antwoorden worden gegeven, is het prachtig om dit ook tot uitvoer te brengen. Bijvoorbeeld evangelisatiefolders verspreiden in de stad/het dorp, een actie houden waarvan de opbrengst voor zendings- en evangelisatiedoelen wordt bestemd, enz.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Zorg voor voldoende kopieën van onderstaand gedicht en deel het aan de catechisanten uit. Laat een van hen het voorlezen, of laat om de beurt een strofe voorlezen. Vraag hen wat dit gedicht te maken heeft met het onderwerp van dit hoofdstuk. En praat met hen door over de verantwoordelijkheid die een christen in dezen heeft.

Mijn rechterbuurman

Mijn rechterbuurman is vannacht gestorven,
hij had een maagkwaal en is heen gegaan.
Hij had zich hier een goed bestaan verworven,
ik vraag me af hoe hij is weggegaan...

Hij was een trouw 'genoot' en zorgzaam vader,
zijn doodsbericht laat daar geen twijfel aan.
Een boos gezwel zat op een hoofdslagader,
geen zorg of trouw maakt zoiets ongedaan.

Hij heeft gedacht aan hen die achterbleven
een joch van drie en een nog jonge vrouw;
een assurantiepolis op zijn leven,
dat was dan voor 't geval hij sterven zou.

En dat is zo gebeurd, er was geen vechten tegen,
het flitsend mes van de chirurg ten spijt.
Hoe zwaar zal nu zijn zorg en trouw gaan wegen
gewogen in de waag der eeuwigheid?

Ik vrees voor hem, dat hij zijn goede zorgen
slechts tot en met de dood heeft uitgestrekt.
-het brood voor heden en de huur voor morgen-
en dat verzekering niet alle schaden dekt.

Ik vrees, dat spijs deskundig overleggen
zij deze schade zelfs niet heeft begroot.
Ik had ook, toen 't nog kon, hem moeten zeggen
zich te verzekeren voor de dood.

Want 'k vrees dat hij alleen en zeer verlaten
het goddelijk gericht moet ondergaan.
Wat kan in dit gericht een mens nog baten
als Jezus Zelf niet voor hem in wil staan?

Maar hoe dit zij, welk deel hij heeft verworven,
het is voorbij, voor hem is 't pleit beslecht.
Mijn rechterbuurman is vannacht gestorven,
en ik, ik heb nooit één woord tot zijn behoud gezegd!
(onbekende auteur)

Verdieping

Woord én daad

In dit hoofdstuk is vooral nadruk op de verkondiging van het Evangelie gelegd, dichtbij en ver weg. Zending en evangelisatie houden echter meer in. Diaconale zorg en ontwikkelingshulp zijn ook een aspect van zendings- en evangelisatiewerk. Zie onder meer Matth. 25:31-46 en Hand. 4:34-35.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat is het verschil tussen zending en evangelisatie?
2. Waarom moeten wij ons inzetten voor zending en evangelisatie?

Leerdoel hart – beseffen

Laat jongeren hun hand opsteken als ze het eens zijn met deze stellingen. De bedoeling is dat alle handen de lucht in gaan.

1. Stelling: Ik moet het evangelie verder vertellen.
2. Stelling: Ik moet bijdragen aan het zendingswerk.

Leerdoel handen – kunnen

1. Hoe zou jij in eigen woorden het Evangelie vertellen aan een leeftijdsgenootje wat niet-kerkelijk is opgegroeid?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

Literatuur

- Evangelisatiewebsite van de HHK, www.zien-en-geloven.nl.
- Materialen van de IKEG, <http://ikeg.nl/wat-wij-doen/materialen>.
- John Piper, Waarom Zending, <https://www.youtube.com/watch?v=O03vA09uYOk>.

24. Rechtvaardigmaking

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet hoe God mensen die straf verdiend hebben kan vrijspreken.

Hart – beseffen

Ik beseef dat ik schuldig ben en dat ik Gods vrijspraak nodig heb.

Handen – kunnen

Ik kan opschrijven wat ik in de afgelopen week fout (= tegen Gods wet) heb gedaan.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 32:1:

Welzalig hij, wiens zonden zijn vergeven;
Die van de straf voor eeuwig is ontheven;
Wiens wanbedrijf, waardoor hij was bevlakt,
Voor 't heilig oog des HEEREN is bedekt.
Welzalig is de mens, wien 't mag gebeuren,
Dat God naar recht hem niet wil schuldig keuren,
En die in't vroom en ongeveinsd gemoed,
Geen snood bedrog, maar blank' oprechtheid voedt.

Of Ps. 34:11:

De HEER verlost en spaart
Zijn volk, dat op Zijn hulp vertrouwt.
Het zal, door Hem in gunst beschouwd,
Niet schuldig zijn verklaard.

Alternatieve binnenkomer

Rusland kende veel revoluties: in één ervan stond een vijftigtal mannen voor het vuurpeloton, elke vijfde man zou worden neergeschoten. Een jongeman telde – hij was nummer vijftien. Het uur van mijn dood is aanstaande, wist hij. Naast hem stond een priester, hij zag zijn gezicht. Hij zei: ruil maar met mij van plek. Hij werd nummer 16. De priester stierf en de jongeman bleef leven.

Alternatieve verwerkingsopdracht

De stellingen zijn vooral bedoeld voor denkers. Zitten er meer doeners in uw groep? Dan is het bijvoorbeeld mogelijk om samen de gelijkenis van de farizeeër en de tollenaar (Lukas 18: 9-14) op te zoeken. Welke verschillen zien de catechisanten? Wijs hen op de voeten, de handen, de lippen en het hart van de beide bidders.

Bijbelstudie

Het onderwerp van deze les is niet eenvoudig. Om de catechisanten te helpen in het begrijpen, staan hier enkele vragen die u als catecheet kunt gebruiken voor de Bijbelstudie:

1. Wie hebben er gezondigd?
2. Zijn er ook mensen die niet gezondigd hebben?
3. Wat is de grote zonde van alle mensen?
4. Welke straf volgt er op de zonde?
5. Wie is de Advocaat?
6. Wat wil de Heere doen met schuldige zondaren?
7. Hoe krijg je vergeving?

Lees Romeinen 3: 24
Lees Romeinen 3: 10
Lees Romeinen 3: 11b
Lees Romeinen 3: 19b
Lees Romeinen 3: 2b
Lees Romeinen 3: 24a
Lees Romeinen 3: 22

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Hoe kan God mensen die straf verdiend hebben vrijspreken?

Leerdoel hart – beseffen

1. Waarom is het onderwerp van vanavond belangrijk voor ons persoonlijk?

Leerdoel handen – kunnen

1. Maak, voordat je naar bed gaat, een lijstje met daarop alles wat je de afgelopen week fout hebt gedaan. Schrijf het op. Belijd de zonden die je opgeschreven hebt in het gebed aan de Heere en vraag Hem om Zijn vergeving.

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

25. De sacramenten – inleiding

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet wat sacramenten zijn en waarom de Heere sacramenten gegeven heeft.

Hart – beseffen

Ik beseff dat de Heere onuitsprekelijk goed is omdat Hij de sacramenten gegeven heeft, waarin Hij Zijn genade zichtbaar maakt.

Handen – kunnen

Als de sacramenten bediend worden, kan ik uitleggen wat de Heere bedoelt met de tekenen.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 86:9:

Doe een teken mij ten goede,
Dat mijn haters in hun woede
Mogen zien, hoe, tot hun spijt,
Gij mij troost, en mij bevrijdt.

Binnenkomer

Ga in gesprek met de jongeren over verkeersborden. Deze verkeersborden hebben een boodschap. Op zo'n verkeersbord staan geen lange zinnen, dat is te omslachtig. De boodschap staat met kleuren en tekens op het verkeersbord. Met eerbied gezegd, zo heeft de Heere ook tekenen gegeven.

Alternatieve binnenkomer

Optie 1 – Een kinderbijbel

Neem een kinderbijbel mee en laat de platen zien die in de kinderbijbel staan. Stel de volgende vragen:

1. Waarom staan deze platen in de kinderbijbel?
2. Hoe lijken de platen in de kinderbijbel op de sacramenten van Doop en Avondmaal?

Optie 2 – Tekenen in het Oude Testament

In de Heilige Doop en in het Heilig Avondmaal wordt door middel van een teken naar een onzichtbare werkelijkheid verwezen. Iets wat je niet ziet, wordt zichtbaar gemaakt. Noem enkele voorbeelden uit het Oude Testament die ook iets zichtbaar maken wat onzichtbaar is.

Voorbeelden van goede antwoorden zijn de regenboog en de offerdienst. Bespreek waar deze beelden naartoe wijzen. Wat ze laten zien over de onzichtbare werkelijkheid. Stel vervolgens de vraag: Waarom gaf God deze beelden?

Alternatieve verwerkingsopdracht

Neem een trouwring mee en bespreek de volgende vragen en stellingen:

1. Wat betekent deze trouwring?
2. Welke waarde heeft deze trouwring? Waarom?

3. Stelling: Zoals een trouwring laat zien dat je de ander je ja-woord gegeven hebt, zo laat de Heilige Doop jou zien dat God Zijn ja-woord aan jou gegeven heeft.

Voor de volgende les

De volgende les gaat het over de Heilige Doop. Laat catechisanten hun doopkaart meenemen.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat zijn sacramenten?
2. Waarom heeft de Heere sacramenten gegeven?

Leerdoel hart – beseffen

1. Waarom is het de goedheid van de Heere dat Hij ons sacramenten geeft?

Leerdoel handen – kunnen

1. Hoe is een sacrament een teken?
2. Hoe is een sacrament een zegel?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

26. De sacramenten – De Heilige Doop

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet wat de doop betekent.

Hart – beseffen

Ik beseef dat de Heere mij persoonlijk bij mijn naam heeft geroepen.

Handen – kunnen

Ik zoek mijn dooptekst op.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 105:5:

God zal Zijn waarheid nimmer krenken,
Maar eeuwig Zijn verbond gedenken.
Zijn woord wordt altoos trouw volbracht,
Tot in het duizendste geslacht.
't Verbond met Abraham, Zijn vrind,
Bevestigt Hij van kind tot kind.

Onderwijs van je ouders

Opmerking bij de gebruikte introductie: de resultaten van deze introductie kunnen mogelijk teleurstellen. In dat geval kunt u dit ook bespreken met een kerkenraadslid of een predikant van de gemeente. Verder is het goed om te informeren of er mogelijk kinderen zijn die door hun ouders niet ten Doop zijn gehouden. Ook kinderen die wees of halfwees zijn kunnen deze vraag moeilijk vinden.

Een suggestie:

1. Vraag aan de catechisanten wat hen aanspreekt in de bediening van de Heilige Doop.

Alternatieve binnenkomer

Optie 1 – Het doopformulier: wat belooft God?

Laat de catechisanten het formulier van de Heilige Doop lezen. Stel hen vragen als:

1. Wat belooft God de Vader?
2. Wat belooft God de Zoon?
3. Wat belooft God de Heilige Geest?
4. Wat betekent het jawoord van ouders?

Optie 2 – Psalm 81 en de spanning van het verbond

Ter verduidelijking van het spanningsveld van het verbond kunt u ook samen de berijmde verzen van Psalm 81 lezen. Denk aan vers 11, 12, 13 en 15.

Verdieping

Er zijn verschillende actuele verdiepingen te noemen. Als catecheet kunt u een zorgvuldige afweging maken wat u het meest geschikt lijkt:

1. Het laten ontdopen;
2. Het overdopen;
3. De volwassendoop;
4. De onderdompeling;

Bespreek deze onderwerpen alleen als ze leven onder de catechisanten.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat betekent de Doop?

Leerdoel hart – beseffen

1. Wat betekent het voor jou dat God jou persoonlijk bij je naam genoemd heeft?
2. Wat heeft God jou in de Doop beloofd?

Leerdoel handen – kunnen

1. Zoek je dooptekst op en neem deze volgende keer mee.

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

27. De sacramenten – Het Heilig Avondmaal

Ter voorbereiding

Vraag uzelf af hoe het Heilig Avondmaal leeft in de gemeente.

1. Is er een bezinningsuur voor het Heilig Avondmaal?
2. Is er gezelschap na het Heilig Avondmaal?
3. Is er wel of geen mijding van het Heilig Avondmaal in de gemeente?
4. Hoe vaak wordt het Heilig Avondmaal per jaar bediend?

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet waarom de Heere het Heilig Avondmaal heeft ingesteld.

Hart – beseffen

Ik beseef wat er voor mij nodig is om deel te nemen aan het Heilig Avondmaal.

Handen – kunnen

Ik kan uitleggen wat het verschil is tussen de roomse mis en het Heilig Avondmaal.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 111:3:

Hij maakte, Hij, die heerlijk is,
Zijn wond'ren een gedachtenis;
Hij is barmhartig en genadig;
Hij gaf hun, die Hem vrezen, spijs;
En, Zijnen groten naam ten prijs,
Gedenkt Hij Zijns verbonds gestadig.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 – Censura morum en tafelwachten

1. Bespreek het censura morum.
2. Bespreek de functie van de tafelwachten.

Optie 2 – Wat te doen met overgebleven Avondmaalsbrood?

Een Roomse priester zal het overgebleven brood (ouwel) behoedzaam opbergen in een speciaal kastje. Een protestantse predikant zal het overgebleven brood misschien aan de kippen geven, wat voor een priester ondenkbaar is. Wat vinden de catechisanten hiervan? Waarom is dit voor de priester ondenkbaar?

Verdieping

1. Lees samen het formulier. Stel daarbij enkele vragen of laat de catechisanten zoeken naar de indeling van het formulier.
2. Lees en bespreek artikel 35 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis. Laat de catechisanten overeenkomsten opzoeken.
3. Vertel iets over Luthers avondmaalsopvatting

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Waarom heeft de Heere het Heilig Avondmaal ingesteld?

Leerdoel hart – beseffen

1. Wat heb je nodig om deel te nemen aan het Heilig Avondmaal?

Leerdoel handen – kunnen

1. Wat is het verschil tussen de Roomse mis en het Heilig Avondmaal?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

28. De sleutels van het hemelrijk

Ter voorbereiding

De lesstof over persoonlijke tucht en onderlinge tucht kan confronterend zijn voor de catechisanten. Er kunnen allerlei vragen van pastorale aard boven komen, die mogelijk wel of niet gesteld worden. Het is goed als catecheet dit te beseffen.

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet wat de sleutels van het hemelrijk zijn en hoe deze sleutels gebruikt worden.

Hart – beseffen

Ik beseff dat deze sleutels heel belangrijk zijn.

Handen – kunnen

Ik vraag de Heere of Hij voor mij de deur van het hemelrijk wil openen.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 1:1:

Welzalig hij, die in der bozen raad
Niet wandelt, noch op 't pad der zondaars staat,
Noch nederzit, daar zulken samenrotten,
Die roekeloos met God en godsdienst spotten;
Maar 's HEEREN wet blijmoedig dag en nacht
Herdenkt, bepeinst, en ijverig betracht.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Bespreek de volgende stelling en vraag:

1. Stelling: De ambtsdrager is geen wijkagent.
2. Wat valt wel en niet onder de tucht?
Denk aan het verschil tussen openbare en verborgen zonden. Betrek hierin ook de verantwoordelijkheid van de gemeenteleden.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat zijn de sleutels van het hemelrijk?
2. Hoe worden deze sleutels gebruikt?

Leerdoel hart – beseffen

1. Waarom zijn de sleutels van het hemelrijk belangrijk?

Leerdoel handen – kunnen

1. Hoe kan ik de deur naar het hemelrijk ingaan?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

29. De bekering

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet wat bekering inhoudt.

Hart – beseffen

Ik beseef dat ik dagelijks bekering nodig heb.

Handen – kunnen

Ik strijd elke dag tegen de zonde.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 95:4:

Want Hij is onze God, en wij
Zijn 't volk van Zijne heerschappij,
De schapen, die Zijn hand wil weiden;
Zo gij Zijn stem dan heden hoort,
Gelooft Zijn heil- en troostrijk woord;
Verhardt u niet, maar laat u leiden.

Of Ps. 32:5:

Wil toch niet stug, gelijk een paard, weerstreven,
Of als een muil, door domheid voortgedreven;
Gebit en toom, door 's mensen hand bestierd,
Beteug'len 't woest en redeloos gediert';
Laat zulk een dwang voor u niet nodig wezen;
Wie God verlaat, heeft smart op smart te vrezin;
Maar wie op Hem vertrouwt, op Hem alleen,
Ziet zich omringd met Zijn weldadigheên.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Geef jongeren de opdracht om een lijstje te maken met 10 dingen die ze doen, waarvan ze weten dat die niet (helemaal) goed zijn. Geef hier 5 minuten de tijd voor.

Laat hen vervolgens 10 dingen opschrijven die ze eigenlijk beter of anders zouden moeten doen. Geef hier opnieuw 5 minuten voor.

Bespreek vervolgens de volgende stelling en vragen:

1. Stelling: Bekering betekent stoppen met het doen van de dingen die je in je eerste lijstje hebt opgeschreven en gaan doen wat je op je tweede lijstje hebt opgeschreven.
2. Vraag: Kun je stoppen met de dingen die je op je eerste lijstje hebt opgeschreven? Waarom wel/niet?
3. Vraag: Kun je doen wat je op je tweede lijstje hebt opgeschreven? Waarom wel/niet?

Benadruk bij het beantwoorden van de vragen dat wij in eigen kracht dat niet kunnen. Breken met de zonde en het goede gaan doen kan alleen in Gods kracht. Bekering is steeds weer als een bedelaar tot God gaan om van Hem kracht en hulp te vragen om de strijd met de zonde aan te gaan en het goede te doen.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat is bekering?
2. Waarom heb je dat nodig?

Leerdoel hart – beseffen

1. Wat is dagelijkse bekering?
2. Waarom heb je dat nodig?

Leerdoel handen – kunnen

1. Hoe ziet bekering er in jouw leven uit?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

30. Gods geboden – inleiding

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet wat God van mij eist: God liefhebben boven alles en mijn naaste als mezelf.

Hart – beseffen

Ik beseff dat de Tien Geboden mij mijn zonden laten zien, zodat ik de Heere Jezus als mijn Redder nodig krijg.

Handen – kunnen

Ik belijd in mijn gebed mijn zonden aan de Heere en vraag Hem om vergeving.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 19:4:

Des HEEREN wet nochtans
Verspreidt volmaakter glans,
Dewijl zij 't hart bekeert.
't Is Gods getuigenis,
Dat eeuwig zeker is,
En slechten wijsheid leert.
Wat Gods bevel ons zegt,
Vertoont ons 't heiligst recht,
En kan geen kwaad gedogen.
Zijn wil, die 't hart verheugt,
Eist zuiverheid en deugd,
Verlicht de duist're ogen.

Binnenkomer

Ga aan de hand van de foto in het werkboek het gesprek aan over de wet. Vraag aan de jongeren hoe zij de Tien Geboden bezien. Hoe denk jij over Gods geboden?

Leg eventueel en link met de regels thuis. Je ouders vagen je aan de gestelde regels te houden. Door je aan de regels te houden laat je ook zien dat je van je ouders houdt. Regels kunnen als beknellend ervaren worden, maar ze kunnen juist ook bevrijdend zijn.

Je kunt Gods geboden ook vergelijken met verkeersregels. Verkeersregels zijn goed. Ze zorgen ervoor dat je veilig over straat kunt gaan. Zonder verkeersregels zouden er vele doden vallen in het verkeer. Zoals de overheid verkeersregels opstelt om ons te beschermen, zo geeft God ons Zijn geboden om ons te beschermen tegen de zonde. Hij geeft ons Zijn geboden omdat het leven naar die geboden goed is.

Bijbelstudie

Probeer ernaar toe te werken dat de jongeren beseffen dat de wet niet is gegeven om van alles te ontzeggen (Hé, jij mag dit of dat toch niet van jouw geloof...?), maar dat God huist door Zijn wet ook voor ons zorgt, om ons niet te doen zondigen. Hij wil ons juist laten leven in echte vrijheid, Zijn vrijheid.

Begrippen

In de les worden verschillende aspecten kort aangestipt. Het kan nodig zijn zelf een keuze te maken welke begrippen u meer/minder aandacht geeft.

Leeropdracht

Het leerwerk is vrij veel deze les. Het Bijbelgedeelte is vrij bekend, waarom het iets langer kan zijn. HC vraag en antwoord 115 is wel veel. Er kan voor gekozen worden alleen het eerste deel van het antwoord te laten leren.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat eist God in Zijn wet van ons?

Leerdoel hart – beseffen

1. Waarom geeft God ons Zijn geboden?
2. Wat laten Gods geboden mij zien over de Heere Jezus?

Leerdoel handen – kunnen

1. Wat hebben Gods geboden en het gebed wat je elke avond bidt voor je gaat slapen met elkaar te maken?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

31. Eerste gebod – God is de enige God

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet dat de HEERE de enige God wil zijn in mijn leven.

Hart – beseffen

Ik besef dat mijn hart vatbaar is voor allerlei vormen van afgoderij.

Handen – kunnen

Ik kan aangeven wat afgoderij is in mijn leven en deze voor God belijden (zie 1 Joh. 1:9).

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 75:1:

U alleen, U loven wij;
Ja wij loven U, o HEER;
Want Uw naam, zo rijk van eer,
Is tot onze vreugd nabij;
Dies vertelt men in ons land,
Al de wond'ren Uwer hand.

Binnenkomer

Stel dat je helemaal tevreden bent over je leven.

1. Wat zou er dan anders zijn?
2. Of wat zou je hebben?
3. Wat zijn jouw voorbeelden van mensen die gelukkig zijn?

Schrijf op hoe jouw ideale leven eruit ziet.

Vraag aan de jongeren of zij weten waarom voor bovengenoemde binnenkomer is gekozen bij het thema 'afgoderij'? Mogelijk begrijpen de jongeren dit niet. Vraag dan aan hen waar zij aan denken bij het onderwerp 'afgoden'. Het is niet ondenkbaar dat zij menen dat enkel het aanhangen van de islam of het aanbidden van natuurgoden tot afgoderij behoort en dat zij er niet veel mee te maken hebben. Merk op, dat in deze les duidelijk zal worden dat elk hart gevoelig is voor afgoden.

Geef hen de opdracht om één of meerdere van de opgeschreven verlangens / idealen / idolen te bespreken met een groepsgenoot. Hoe kijkt God tegen dit verlangen aan? Keurt Hij dat verlangen goed of af? Laat de jongelui uitleggen, waarom ze dit denken!

Ga vervolgens plenair met de groep (kort) het gesprek aan. Daag hen eventueel uit met de stelling: 'Alles (dus ook goede dingen), kunnen een afgod zijn!' Mee eens of mee oneens?

Toelichting: De Amerikaanse predikant Tim Keller merkt in zijn boek 'Namaakgoden' op dat afgoden (vaak goede dingen zijn). Denk aan een goede opleiding, liefde, geld, bezittingen of vrienden. Het wordt een afgod als het tot het centrum van het leven wordt. Je denkt dat die dingen zekerheid geven of een goede invulling van het leven. Het zijn zaken die belangrijker worden dan God en die je meer in beslag nemen dan God'. God staat niet op de eerste plaats in het leven.

Bijbelstudie

De Bijbelstudie omvat enkele Bijbelverzen waaruit blijkt dat God het dienen van afgoden verbiedt. De verzen vormen een vervolg op de binnenkomeer, waarbij de jongeren hun idealen moesten benoemen. Eerbiedig gezegd verkondigt God ook zijn ideaal in deze Bijbelverzen.

Laat de jongeren de werkwoorden opzoeken.
Welke hebben betrekking op de mensen en welke op God?

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat eist God in het 1^e gebod van ons?

Leerdoel hart – beseffen

1. Wat leert het 1^e gebod ons over ons hart?

Leerdoel handen – kunnen

1. We hebben het vanavond gehad over afgoden. Misschien heb jij ook wel een afgod. Wat wil God dat wij daarmee doen?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

32. Tweede gebod – God is niet af te beelden

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet dat God veel groter is dan welk beeld we van Hem zouden maken.

Hart – beseffen

Ik besef dat iedereen in gedachten een beeld van God heeft. Het is belangrijk dat dit beeld Bijbels wordt vormgegeven.

Handen – kunnen

Ik kan aangeven wat het bezwaar is tegen beelden.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 97:4:

Dat ieder schaamrood zij,
Die, onbeschroomd en vrij,
Een beeld durft eer bewijzen
En nietig' afgoôn prijzen,
Den waren God ten hoon.
Knielt voor Hem, al gij goôn!
Zwicht voor den Opperheer;
Buigt u met ootmoed neer
Voor Zijn geduchten troon.

Binnenkomer

Je beeld van God beschrijven. Een vreemde opdracht misschien, zeker in het licht van het tweede gebod. Toch kunnen we niet ontkennen dat iedereen zich (onbewust) een beeld van God vormt. Daarom is het goed dat de catechisant zich bewust wordt van zijn/haar godsbeeld. De vraag is of dit beeld Bijbels is... Daarop kan worden teruggekoppeld bij de verwerking.

Alternatieve binnenkomer

Welk beeld van God heb JIJ?

Godsbeeld 1 - God als strenge rechter
Sommige mensen zien God vooral als een strenge Rechter. Hij houdt alles nauwlettend in de gaten en staat klaar om de zonden te straffen. De Heere is in hun ogen erop uit om de mensen te straffen voor alles wat zij verkeerd doen.

Godsbeeld 2 - God als een lieve opa
Sommige mensen zien God als een lieve opa. Zoals een lieve opa zijn kinderen verwerkt, zo zou de Heere mensen verwennen. Hier op aarde wil Hij je welvaart, geluk, rijkdom en vrede geven. Hij helpt je, als je het moeilijk hebt. Zoals een opa niet moeilijk doet als zijn kleinzoon een keer ondeugend is, zo ziet God de fouten van de mensen door de vingers. En straks geeft Hij je de eeuwige heerlijkheid, bij Hem in de hemel.

Godsbeeld 3 - God als vriend
Weer anderen zien god als een soort vriend, met wie je heel vrij kunt omgaan. Ze zien God vooral niet als een Almachtige, want ze houden niet van dat woord. God is er alleen maar om hen gelukkig te maken. Over een leven met God en over hun zonden maken ze zich minder druk, want god vergeeft toch alles. Het bestuderen van de Bijbel is ook niet zo nodig, want het gaat vooral om het ervaren van de relatie met god. Als je maar voelt dat god dichtbij is, daar gaat het om.

Godsbeeld 4 - God als studieobject
Nog weer anderen menen dat je god alleen kunt leren kennen door nauwkeurige en diepgaande studie. Het gaat meer om een verstandelijk kennen dan om het echte leven met God. Het kennen van God met het verstand is belangrijker dan het persoonlijk kennen van God.

Beschrijf bovenstaande godsbeelden, of deel ze uitgeprint uit. Stel de vraag: Herken je je in één van deze godsbeelden?

De introductie is een vervolg op de binnenkomer en categoriseert godsbeelden die bij de jongeren kunnen leven. De vier godsbeelden zijn eenzijdig. Laat de jongeren nagaan in welk beeld / beelden ze zich het meest herkennen. Vraag aan de jongeren plenair welke onderdelen ze uit de beschreven godsbeelden herkennen. Hierdoor krijgt u zicht op hun beelden.

Bijbelstudie

Een lastige kwestie. Het eerste vers van Exodus 32 vertaald de Statenvertaling met "...maak ons goden..." Vervolgens wordt er echter maar één beeld gemaakt. Vanuit het Hebreeuws zijn beide vertalingen mogelijk (*God* en *goden*). In kanttkening 3 geven de statenvertalers ook zelf aan dat het om een beeld van God gaat.

Leeropdracht

De leeropdracht zijn enkele verzen uit Jesaja 40. Deze verzen komen niet letterlijk aan bod tijdens de les, wel vormen ze de basis van 'Verboden'.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat leert het 2^e gebod ons over Gods grootheid?

Leerdoel hart – beseffen

1. Hoe moeten wij ons denk-beeld van God vormen?

Leerdoel handen – kunnen

1. Waarom mogen we God niet afbeelden?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.